

Андрій ВИТІВСЬКИЙ

Творець дав Адаму завдання назвати все творіння (Бт. 2, 19-20), тобто стати співтворцем. Господь дав Адаму у володіння світ, щоб той став його господарем, господом світу (Бт. 1, 28). Отець сказав Адаму бути плідним, множитись, наповнювати землю (Бт. 1, 28), тобто стати отцем. Ми створені на Божий образ і подобу... Стоп, то ми, значить, схожі чи, радше, «подібні» до Самого Бога. Ого, яка велич, яка розкіш!

Мабуть, Адам себе почував, як Джим Керрі у фільмі «Брюс всемогутній», де Керрі отримав силу Бога. Тож, під саундтрек з цього фільму «I've got a power» («Я маю силу»), Адам собі, ймовірно, думав щось на кшталт: - «То я дійсно маю силу. Все довкола створено для мене. Більше того, я можу користуватись тим, як хочу. Я - свободний. Я можу робити все, що забажаю». Забажав, зробив... Наслідки - гріх, вбивство, потоп, рабство, голод, чума, рак, війна, ядерна зброя...

Думаю, не один «Адам» звертався до Бога із запитаннями стосовно Його несправедливості:

- Боже, що не так? Я ж творив, господарював, називав... Що таке?

- Так, ти робив це. Творив деструкцію, господарював тиранією, назвав зло добром. Ось і результати.

- Я? Я не винен. Це все жінка... Це - Авель... Влада... Америка... Путін... Я нічого поганого не зробив.

- Гм, добре. А що зробив ти?

- А що я міг зробити? В мене не було вибору...

«В мене не було вибору» - ось типова відмовка сьогодення. Та вибір є завжди, адже людина створена вільною. Просто в процесі господарювання ми забули про зворотній бік свободи - відповідальність, тобто наші природні права передбачають й природні обов'язки. Людина «підсіла» на голку споживацтва, трансформувала «господь» в «експлуататор», тому наші дерева зрубані, річки забруднені, озоновий шар дірявий.

Очевидно, це - не частина Божого плану або, точніше, частина НЕ-Божого плану.

Звичайно, більшість з нас не вирубувала лісів, не виливала хімікатів у водойми та «не дірявила» озон. Але скільки Моїх пластикових пляшок «не потрапили» у смітник? Скільки упаковок від продуктів так і залишились «на природі» після Мого пікніка? Чи скільки дерев Я посадив? Скільки річок почистив? Риторичні запитання. Може, якби Адам взяв

відповідальність за свій гріх на себе, зараз ми ще б були в раю. Хтозна...

Тим часом споживацтво з'їдає нас. Все одноразове, як у McDonald's: з'їв і забув. А що ж запам'ятається? Де культурні пам'ятки ХХ-ХХІ ст.? Де сучасний Нотр-Дам-де-Парі? Де нова Джоконда? Що ми залишимо дітям? Гіпсокартон і тирсоплиту? Залишиться, затримається лише те, що напрямлене на майбутнє. Де проводять екскурсії (показ того, що «затрималось»): в практичних «хрущовках» чи в економічно невиправданому Соборі Святого Петра у Ватикані?

Ми створені людьми надто високою ціною, щоб ставати тваринами; створені надто довершено, щоб примітивізуватися. Навчимося своєї гідності, згадаймо, хто ми. «Ти знаєш, що ти ЛЮДИНА?..» - скільки величі в цьому рядку. Звичайно, не всім дано бути да Вінчі чи матір'ю Терезою. Але нікому їхніх клонів і не треба. Кожен з нас - шедевр в очах Бога, драма, шукаючи яку, Він лишає всі інші, скарб, заради якого купляє ціле поле. «Вгору піднесім серця» чи, радше, «вгорі тримаймо серця», попри всі життєві бурі внизу. Пам'ятаймо, що ніколи не пізно вийти з натовпу, як писав Бернард Шоу. Якщо хтось робить неправильно - ми робимо правильно. В цьому й полягає моя особиста відповідальність. Один в полі - теж воїн. Не біймося бути іншим, бо «інший» - це і є «святий». Парадокс хіба що в тому, що для того, щоб стати святим, потрібно бути іншим, нетиповим. Тобто святість - ознака вирізнення, в той час, як мала б бути частиною стандартної комплектації людини, яка, втративши рай, хоче перевертлити землю в нього. Нічого, можливо, ще й прийде час, коли «святим» («іншим») будуть звати протилежних. Звичайно, не до всіх достукаються біблійні історії, дехто з ними взагалі незнайомий. Про таких людей говорить апостол Павло: «Бо коли погани, що не мають закону, з природи виконують те, що законне, вони, не мавши закону, самі собі закон; вони виявляють діло закону, написане в їхніх серцях, як свідчить їм їхнє сумління і думки, то засуджуючи їх, то оправдовуючи» (Рим 2, 14-15), тобто сумління не є чисто «професійним» терміном християнства. Бачимо, що завдання совісті - відкрити людині «те, що потрібно», що не можна пізнати раціонально, а лише інтуїтивно. Тільки совість може ніби співставити загальний моральний закон з конкретною ситуацією конкретної людини. Життя по совісті - це завжди абсолютно індивідуально-особове життя у відношення з абсолютно конкретною ситуацією, зі всім тим, що може визначати наше унікальне і неповторне буття. Совість зажди враховує конкретність мого особистого буття. Так пише психолог, філософ єврейського походження Віктор Франкль. «Конкретність мого особистого буття». Конкретність, особливість, оригінальність, інакшість... Ой, інакшість? Нічого не нагадує?

Андрій ВИТІВСЬКИЙ. Біблійний Адам у людині, або моя особисто-колективна відповідальність//СЛОВО № 3 (63) 2015